

HET SPYCKERTJE

Viering tienjarig
bestaan KAJ

Jaargang 38
nummer 1
februari 2023

Jaargang 38
nummer 1
februari 2023

Het Spyckertje

**Aan dit nummer
werkten mee:**

- Frans Schrauwen
- Rudi Smout
- Guy Van den Broek
- Jan Suykerbuyk
- Patrick Hoppenbrouwers
- VVV Toerisme Essen
- Leo Costermans

Vormgeving:

Johan Vandenbroeke

Oproep

Wij versturen al heel wat Spyckertjes digitaal. Wil u 't Spyckertje ook digitaal krijgen? Graag!

Stuur je emailadres naar

jan.suykerbuyk@telenet.be en je

vindt ons tijdschriftje in je mailbox.

Beste liefhebbers van heemkunde,

Voor je ligt het eerste Spyckertje van jaargang 38.

Dit nummer is een aanloop naar grote broer De Spycker, die traditioneel op Tweede Paasdag wordt voorgesteld.

In dit nummer schrijft Rudi Smout over het tienjarig bestaan van de KAJ-afdeling van Essen, die op initiatief van pastoor-deken Jan Raeymaekers op Palmzondag 1 april 1928 werd opgericht.

In dat jaar 1928 telde KAJ 252 afdelingen.

Dezelfde auteur publiceert over het ‘nieuwe’ Gildenhuis van Wildert (1922-1956). Nog niet zo heel lang geleden was er in elke Essense parochie een Gildenhuis of parochiezaal. De parochie Sint-Jan Baptist Wildert had al lang zo’n Gildenzaal en kreeg in 1922 een nieuwbouw.

Leo Costermans brengt een artikel over het ontstaan van Milac en Broer. Het was in het jaar 1950 dat er in Essen een Milac-groep begon te werken ter gelegenheid van de Week van de Soldaat.

Hoofdredacteur van De Spycker, Guy Van den Broek, geeft een overzicht van de artikels in ons jaarboek.

Aan de Spycker 2023 werken liefst 13 auteurs mee, die samen 16 artikelen hebben geschreven. Artikels, die de sluier over het verleden van onze gemeente Essen iets oplichten.

Dit jaar bestaat De Tasberg 25 jaar. In dit Spyckertje het relaas van dit gebouw en de toeristische dienstverlening.

Wij wensen iedereen een geweldig en gezond jaar toe.
Veel leesplezier alvast!

Frans Schrauwen
voorzitter

Jan Suykerbuyk,
redactie 't Spyckertje

Viering van het tienjarig bestaan van KAJ Essen-dorp in 1938

Essen telde zoals vele Vlaamse dorpen verschillende afdelingen van KAJ (Katholieke Arbeidersjeugd) en haar vrouwelijke tegenhanger VKAJ. De naam van de charismatische priester Jozef Cardijn (°Schaarbeek 13.11.1882 +Leuven 24.7.1967) is onlosmakelijk met KAJ-VKAJ verbonden. Reeds in 1912 stichtte Cardijn als onderpastoor van Laken een kern van jonge werknemers. Zeven jaar later richtte hij in Brussel de Jeunesse Syndicaliste op, wat later JOC (Jeunesse Ouvrière Chrétienne) zou worden. Cardijn was dus één van de grondleggers van KAJ-JOC. Immers, vanuit de beweging 'De Jonge Werkman' van priester Jozef Bloquaux (°Borgerhout 25.7.1889 +Antwerpen 30.6.1967) werd in 1924 de Vlaamse Katholieke Arbeidersjeugd gesticht. In 1926 werd de VKAJ boven de doopvont gehouden. Cardijn was van 1925 tot 1957 de nationale proost en de bezieler van KAJ-VKAJ-JOC-JOCF.

Stand van KAJ Essen op de tentoonstelling van KWB Essen-OLV in 1961.

*Hoofdleider Rik De Backer (in wit hemd) had het portret van Cardijn, dat Sooi Dam nog had geschilderd, voor deze gelegenheid geres-
taureerd.*

De twee andere Kajotters zijn Jef en Piet Boom.

foto: Betty Bennebroek

KAJ Essen-dorp

Op initiatief van pastoor-deken Jan Raeymaekers werd de KAJ-afdeling van Essen op Palmzondag 1 april 1928 opgericht. In dat jaar 1928 telde KAJ 252 afdelingen. De Essense KAJ-groep bleef actief tot zowat 1968. In die veertig jaar heeft ze heel wat Essense jongeren in haar rangen gehad, maar over hun werking is nog niet veel verschenen. Met dit artikel over de viering van het tienjarig bestaan in de zomer van 1938 willen we hiermee alvast een bescheiden begin maken. Dat jubileum liep over twee dagen, namelijk zaterdag 27 en zondag 28 augustus.

Vreugdevuur

De viering van het tienjarig bestaan was eerst gepland in 1937, maar “in onderhandelingen met de centrale” werd besloten om in 1938 “een grootsch Verbondsfeest op touw te zetten”. In 1938 was KAJ al uitgegroeid tot een grote beweging met liefst 23.922 leden.

Op zaterdag 27 augustus 1938 zakten al zo’n 250 Kajotters uit heel de streek naar Essen af. Het was verzamelen geblazen aan het Gildenhuis in de Stationsstraat. We hebben geen weet welke bonden hieraan deelnamen, maar telden 29 vlaggen. Zeer waarschijnlijk zullen de KAJ-afdelingen van Wildert (opgericht in 1928) en Horendonk (opgericht in 1936) aanwezig geweest zijn. Door op de enkele foto’s die vlaggen te bestuderen kunnen we zeggen dat zeker de KAJ-afdelingen van Oorden, Overbroek, Wommelgem en Stabroek meevierden. Op een vlag kunnen we ‘Klingebond’ lezen. Verwijst dit misschien naar De Klinge in Oost-Vlaanderen?

Vanaf het Gildenhuis trok deze jeugdige bende “door de bosschen naar het College der Paters Redemptoristen”. Om half negen ’s avonds was er voor iedereen een groots kampvuur op de weide op de hoek van de Beliestraat met de Molenstraat. De jonge arbeiders zongen uit volle borst en enkele afdelingen speelden op de mandoline. De Gazet van Esschen berichtte: Er “brandde een hoog vreugdevuur op de gastvrije weide van C. Konings, Molenstraat, dat geheimzinnig licht wierp op de innige broederlijkheid het hartelijk medeleven van die honderden aanwezigen: Kajotters en sympathisanten. Daarna was het slapen geblazen in het college en “in schuren en stallen”.

's Zondags was het erg vroeg opstaan. De dag werd gestart met turnoefeningen in het Gildenhuis en voor de communiemis was er nog gelegenheid om te gaan biechten. Daarna was het verzamelen geblazen voor een eucharistieviering in de Onze-Lieve-Vrouwkerk aan de grens. “Na deze schitterende Kommuniemis trok men naar het Gildenhuis alwaar, midden een sfeer van kameraadschap en vroolijkheid, het ontbijt werd genomen.” Van 10 tot 12 uur volgde er een verbroederingsuitstap naar de bossen en de Kalmthoutse heide. Ondertussen hielden de leiders van de verschillende bonden een vormingsvergadering. Daar namen de nieuwe verbondsvoorzitter Albert Verlakt, secretaris Henri Dockx, Edgard Rossano en Raoul Laureys het woord.

Samenkomst op het plein voor de Sint-Antoniuserk van Statie voor het plechtig lof en een feestrede door E.H. Jef Franken. (glasplaat Bernaards)

Rond half twee verzamelden meer dan 600 Kajotters op het plein voor de Sint-Antoniuserk van Statie. Mgr. Jan Jansen (was nog even pastoor-deken geweest in Essen, 1920-1921), vicaris-generaal en afgevaardigde van kardinaal Van Roey, droeg er een plechtig lof op. E.H. Jozef Franken, op dat moment directeur van het Onze-Lieve-Vrouwcollege van Vilvoorde en geboren in de Grensstraat, hield een begeesterende feestrede.

Optocht en jubelvergadering

Zoals het in die jaren de gewoonte was volgde er een optocht door enkele Essense straten. “Onmiddellijk na het Lof trokken de Kajotters in feestelijke optocht – kranig marschtempo en met wapperende vaandels – door de bevlagde hoofdstraten van het dorp.” Ze stapten langs Kerkstraat, IJzerenwegstraat (nu: Spoorwegstraat), Stationsstraat, Kloosterstraat, Grensstraat,

Nieuwstraat, Heuvelplein, Nieuwstraat en opnieuw Stationsstraat. “Thans groeit de feeststemming naar het hoogtepunt! De talrijk breed-uitwaaiende Kajottersvlaggen brengen kleur aan de straten en deelen de feestjubel mee aan de vele nieuwsgierigen en belangstellenden. Banjo’s en luid-opklinkende jongensstemmen vullen de lucht met gezang en muziek.” Veel Kajotters droegen een soort van uniform: een lange broek, een wit hemd, een stropdas en een embleem op de linkerborst.

Optocht van de Kajotters op de hoek van de Kerkstraat met de Spoorwegstraat.

(glasplaat Bernaards)

De optocht door Essen telde veel deelnemers.

(glasplaat Bernaards)

Rond half vijf startte de jubelvergadering op de speelplaats van de Broedersschool. “Talrijke geestelijke en wereldlijke personaliteiten, begroet door het luid handgeklap der aanwezigen, namen plaats op het feestelijk versierde verhoog, waarop ook de vaandrigs met hun kleurrijke vlaggen hebben postgevat.” We herkennen Mgr. Jan Jansen, pastoor-deken Jan Raeymaekers, burgemeester Jules Kenis, schepenen Peeters en Loos, pastoor August Van Hoeydonck van Statie, pastoor Louis Soons van Hoek, pastoor Louis Schoeters van Wildert, pastoor Karel De Decker als proost van de or-

ganiserende KAJ en Jan Van Roey, aalmoezenier van Sint-Michaël. Vanuit KAJ zien we plaatselijk voorzitter Frans “Sooi” Dam, pater Hendrik, verbondsvoorzitter Albert Verlakt en verbondssecretaris Hendrik “Rik” Dockcx.

De vaandrigs op het podium van de feestvergadering op de speelplaats van de Broedersschool.

(glasplaat Bernaards)

De Kajotters zongen eerst het pauslied ‘Evviva Pio Undecimo’ en nadien ‘De Blanke Vlag’. Dan nam Sooi Dam het woord. Essens voorzitter Dam was sinds december 1936 eveneens KAJ-gewestleider. Sooi Dam “zond, gesterkt door de micro, zijn groet en welkom tot de aanwezigen, inzonderheid aan Z. Hoogw. Mgr. Jansen. Vervolgens bracht hij in herinnering de 10 jaren van ontstaan, groei en bloei der plaatselijke afdeeling, beschenen of overschaduwde door zon of tegenspoed. Zeer rechtmatig brengt dh. Dam ook hulde aan Z.E.H. Deken Raeymaekers, stichter en aan de Kajotters van het eerste uur. Tenslotte sprak de sympathieke voorzitter, steunend op den huidige bloei, zeer geestdriftig de hoop uit voor de toekomst van de plaatselijke KAJ-afdeeling.”

Toespraak door Sooi Dam, de voorzitter van KAJ Essen.

(glasplaat Bernaards)

Aan de gevel van de vakschool Sint-Jozef hing een meterslang spandoek met de volgende boodschap: “Door nieuwe arbeidersfamilies naar een nieuwe arbeidersstand.”

Als tussendoortje werden de prijzen overhandigd van de prijskampen van het vorige Verbondsfeest te Westmalle en werden de winnaars bekend gemaakt van een fotoprijskamp.

Pater Hendrik had het over het aankomende Kajottersjaar en bedankte de Essense afdeling voor de uitstekende organisatie. Hij maakte bekend dat verbondssecretaris Henri “Rik” Dockx de KAJ-beweging zal verlaten omdat hij naar het seminarie gaat.

Tijdens de feestvergadering werd er gebeden. (glasplaat Bernaards)

Tenslotte spraken pastoor-deken Raeymaekers en Mgr. Janssen de menigte nog toe. Een turnfeest, “waaraan de bekendste Turnverenigingen uit België zullen deelnemen” en een optreden van harmonie Concordia besloten deze erg geslaagde jubileumviering.

Rudi Smout

Bronnen

- De Gazet van Esschen 10.7.1937 en 3.9.1938.
- De Grondwet 13.8.1938, 23.8.1938 en 29.8.1938.
- Gazet van Antwerpen 25.8.1938, 26.8.1938 en 29.8.1938.
- Leen Alaerts: Door eigen werk sterk. Geschiedenis van de kajotters en kajotsters in Vlaanderen 1924-1967. Uitgave: Kadoc, 2004. 587 blz.

Inhoud De Spycker 2023

We brengen op Tweede Paasdag opnieuw een goed gevuld jaarboek uit, De Spycker 2023. Het is al de 80e editie van het jaarboek van de Koninklijke Heemkundige Kring, waarin volgende onderwerpen worden aangesneden over het verre en meer recente verleden van Essen.

We hebben 50 jaar Ronde van Essen achter de rug, schrijft Tom Bevers. Burgemeester Gaston van Tichelt vertelt in een derde en laatste aflevering hoe corona in Essen werd bestreden.

Het ontstaan van de schaakkring in Essen wordt geschetst door Frank Hontelé.

De geschiedenis van Carnaval in Essen is aan zijn laatste aflevering toe met Rudi Smout als auteur, evenals het verhaal van de socialistische beweging in Essen in de reeks 'De Rode Draad', van de hand van Robert Alaers.

Ook de ontstaansgeschiedenis van het zangkoor Bel Canto komt aan bod door Leo Ribbens.

Er komt ook een tweede artikel over de sigarenmakers in Essen van Rudi Smout.

Pieter Verhoeven beschrijft hoe het Karrenmuseum samenwerkt met het Tongerlo-huis in Roosendaal over verkeer aan land en water.

In een iets verder verleden in de jaren 1700 schetsen we het onderhoud van de waterlopen in Essen van de hand van Patrick Hoppenbrouwers en een tweede aflevering over de uitbraak van dysenterie in Essen en de invloed daarvan op geboortes en huwelijken van Thomas Dekkers.

Maria Gommeren beschrijft het ontstaan van grote gebouwen, zoals het Baeyenshof, dat we beter kennen als het domein van De Wispelaer.

Hoe Molenheike Kermis bijna 100 jaar geleden verliep vertelt ons Roger Goosen.

En dan zijn er de artikelen over figuren. In de reeks mensen van bij ons brengt Stan Elst in 2023 de Horendonkse pastoor Louis Notelteirs in de

schijnwerpers. Essenaar in de wereld is Patrick Van Hees, die in Scandinavië professor is in brandbestrijding, schrijft Frank Hontelé.

In de reeks Essense kunstenaars breng ik dit jaar Frans Luyckx, die op de Heikant woonde.

Spijtig genoeg herdenken we in dit nummer ook een overleden medewerker, Huub Klaassen uit Nispen, met een In Memoriam.

Aan de Spycker 2023 hebben liefst 13 auteurs gewerkt, die samen 16 artikelen hebben geschreven, die de sluier over het verleden van onze gemeente Essen iets oplichten.

Guy van den Broek

De Spycker wordt op Tweede Paasdag om 10.30u gepresenteerd in de raadzaal van het gemeentehuis. Meer info later via onze sociale media en gemeentelijke info.

Gerard Meeusenmuseum

Gemeentehuis Essen, Heuvelplein 23.

Gratis te bezoeken op Paasmaandag.

Van na Pasen tot Allerheiligen is het Gerard Meeusenmuseum geopend voor individuele bezoekers: iedere **eerste vrijdag van de maand** van 9 tot 12 uur.

De inkom bedraagt dan €2,50.

Groepen zijn welkom na afspraak met de conversator, Marlies Van Tichelen. **Telefoon: 0473/735 246**, vanuit het buitenland: **+32 473 735 246**

WERKGROEPEN

De Heemkundige Kring telt vier werkgroepen, waar heel wat vrijwilligers in actief zijn.

Mocht u ook als vrijwilliger willen meewerken aan onze lokale geschiedenis, neem dan zeker geheel vrijblijvend contact op met de Heemkundige Kring. Een bestuurslid van de Heemkundige Kring of de verantwoordelijke van een van de werkgroepen zal u dan terug contacteren om verder af te spreken.

Verantwoordelijken werkgroep

- **De Spycker**: hoofdredacteur Guido Van den Broek;
- **Gerard Meeusenmuseum**: conservator Marlies Van Tichelen;
- **Archeologie**: bestuurslid Thomas Dekkers;
- **Genealogie**: voorzitter werkgroep Frank Wierckx.

25 jaar De Tasberg

‘De Tasberg’, de charman- te hooiberg op hetzelfde terrein als Kiekenhoeve, Karrenmuseum en Heemhuis, is tegenwoordig niet meer weg te denken uit Essen. In dit unieke gebouw is onze lokale toeristische dienst VVV Toerisme Essen vzw gevestigd.

Wat vooraf ging:

30 jaar geleden werd door wijlen Karel Van den Bergh het initiatief genomen in Essen een vzw VVV (Vereniging voor Vreemdelingen Verkeer) op te richten, dit naar voorbeeld van de Nederlandse toeristische kantoren. Vanwege onze ligging aan de grens werd dezelfde naam als onze noorderburen overgenomen. Inschrijving bij de Rechtbank van Koophandel gebeurde in december 1993 en VVV Essen vzw was officieel.

Als eerste locatie kreeg de VVV een infostand in het gemeentehuis. Al snel ontstond echter het idee om een plekje te zoeken in de buurt van het Karrenmuseum en de Kiekenhoeve, toen al dé toeristische trekpleisters van Essen.

Daarom verhuisde de infostand in eerste instantie naar een woonwagen die op het terrein van het Karrenmuseum stond. Die bleek al snel te klein en VVV Essen vond tijdelijk onderdak in het Heemhuis, het toenmalige administratieve gedeelte van het Karrenmuseum.

Het groeiende toerisme in Essen en de regelmatige vraag naar gedetailleerde informatie zorgden ervoor dat een eigen ruimte met personeel gewenst was. Karel is dan samen met medeoprichters w.o. Jan Deckers, Ludo Konings en Piet Nuyten rond de tafel gaan zitten om het idee vorm te geven. Naar mooie voorbeelden op het platteland in Noord-Brabant en de Achterhoek in Twente (Nederland) ontstond het plan voor de bouwstijl van een tasberg: een hooiberg met een in hoogte verstelbaar dak.

De huidige plek werd gekozen en aan de gemeente werd toestemming gevraagd voor een bouwvergunning. De gemeente Essen is eigenaar van het betreffende terrein.

Vanwege de beperkte financiële middelen van de vzw is een bouw wegzetten niet evident. Daardoor ontstond het idee om materialen uit de voormalige stationsloods aan Hemelrijk hiervoor te gebruiken. Dit leegstaande gebouw was binnenin deels ingericht met kantoorruimtes, bestaande uit wanden van houten vensters en deuren. Deze panelen bleken voldoende te zijn om De Tasberg mee te kunnen bouwen. De hele huidige Tasberg is dus ontstaan met deze gerecycleerde materialen, aan de buitenkant nog volledig zichtbaar.

De initiatiefnemers schakelden nog extra vrijwilligers in om de bouw effectief te realiseren: met tractors, kraantjes, camions en véél mankracht werd De Tasberg gebouwd.

De officiële opening was 25 jaar geleden een feit, op 2 april 1998. Het was meteen ook de start van het nieuwe toeristische seizoen. Bij deze gelegenheid waren o.a. afgevaardigden van de gemeente Essen, de provincie Antwerpen, overkoepelende organisatie Toerisme Vlaanderen en Jelena De Belder aanwezig.

Omdat de naam “VVV” niet erg bekend is in Vlaanderen werd jaren later besloten deze te wijzigen in VVV Toerisme Essen vzw.

Vanwege het grote aanbod brochures, streekproducten e.d. werd het kantoor al rap te klein en is in 2009 een aanbouw gezet.

In 2018 werd de binnenkant gemoderniseerd en opgefrist zonder het authentieke karakter te verliezen. Resultaat hiervan is een ruimtelijk, overzichtelijk en open kantoor met bovendien het door Toerisme Vlaanderen toegekend “Toegankelijkheidslabel A”.

Momenteel is De Tasberg een drukbezocht, sprankelend, ondernemend en vernieuwend kantoor waar steeds mooie initiatieven opborrelen en toffe projecten worden uitgewerkt voor voornamelijk de toerist. Deze kunnen worden gerealiseerd mede door de ondersteuning van een groep enthousiaste vrijwilligers die hier veel energie en tijd in steekt.

Uiteraard krijgen we ook Essenaren over de vloer die graag deelnemen aan deze activiteiten, wat volop wordt gewaardeerd. Het voorbije jaar telden we meer dan 30.000 bezoekers, zowel fysiek als via onze website en social-mediakanalen.

Kortom, De Tasberg bruist!

LIDGELD 2023

In het lidgeld zijn begrepen:

- Het lidmaatschap van de Koninklijke Heemkundige Kring Essen, met gratis gebruik van onze bibliotheek.
- Eén exemplaar van het jaarboek 'De Spycker' (exclusief verzendingskosten). Het jaarboek verschijnt op 2de Paasdag.
- Twee nummers van 'het Spyckertje'.
Dit verspreiden we het liefst digitaal, maar een gedrukt exemplaar blijft mogelijk.

	Ik woon in Essen	Ik woon buiten Essen
Ik betaal voor 15 maart per overschrijving		
Lidgeld	18€	18€
Toeslag verzendingskosten	-	5€
Totaalbedrag	18€	23€
Ik betaal na 15 maart per overschrijving		
Lidgeld	20€	20€
Toeslag verzendingskosten	-	5€
Totaalbedrag	20€	25€

Goedkoper vóór 15 maart

De betaling van het lidgeld voor 15 maart is goedkoper voor u en laat ons toe om een snelle bedeling en verzending te waarborgen. De betaling van het lidgeld kan uitsluitend per overschrijving.

Gegevens voor de overschrijving:

Bedrag (lidgeld+verzendingskosten)

Zie tabel op blz 12: totaalbedrag

Rekeningnummer: BE28 0682 0126 4620

BIC GKCCBEBB

Begunstigde: Koninklijke Heemkundige Kring Essen

Moerkantsebaan 48

2910 Essen (België)

Mededeling: **LIDGELD 2023 + UW NAAM**

Losse nummers van het jaarboek (zonder lidmaatschap) zijn te koop aan de prijs van 20€ op de volgende plaatsen:

- Essen Press, Nieuwstraat 57 te Essen.
- VVV-kantoor, Moerkantsebaan 50 te Essen.
- Dagbladhandel Brems, Sint-Jansstraat 15 te Essen-Wildert.
- Dagblandhandel Romanneke, Over d'Aa 110 te Essen-Horendonk.

Het ontstaan van Milac Wildert en maandblad ‘Broer’.

Onlangs kreeg de heemkundige kring het archief van Beyers Raymond aangeboden en bij het inventariseren ervan vonden we een schrijven over het ontstaan van Milac Wildert en het begin van het maandblad ‘Broer’. Milac Wildert schreef het volgende:

Nu Milac Nationaal ophoudt te bestaan omwille van het afschaffen van de legerdienst is het misschien wel eens goed terug te kijken hoe Milac hier op Wildert is ontstaan en zoveel jaren altijd in de bres gesprongen heeft voor onze soldaten.

Het was in het jaar 1950 dat er in Essen een Milac groep begon te werken ter gelegenheid van de week van de soldaat. Deze groep bestond uit verschillende werkers van al de jeugdverenigingen van de gemeente Wildert en vertegenwoordigd door KAJ en BJB.

Tijdens de week van de soldaat werden er dan ook pakjes en brieven verstuurd naar onze soldaten.

In 1951 en de volgende jaren werd er met deze groep ook nog verder gewerkt en werden er ook Milac volksavonden gegeven in elke parochie van onze gemeente, dit ware echte bonte avonden met sketches opgevoerd door de verschillende jeugdbewegingen. Op die volksavonden werden toen ook handtekeningen verzameld op brieven voor onze soldaten.

Het was ook in 1951 dat Milac Wildert met een eigen werking begon. Onder de stuwkracht van onderpastoor E.H. Driessen werd toen ‘Broer’ opgericht. Als eerste medewerkers waren dat vooral Jan en Raymond Beyers, August en Flor Gommeren vanuit de KAJ en Jos De Crom en Jozef Jacobs vanuit de BJB. Het was toen nog geen maandblad maar een “Verschijnt als ’t past”. Het blad had 5 of 6 bladzijden met allerlei nieuws van de parochie en het verenigingsleven en had een oplage van 30 dat stilaan groeide van 60 tot 75 exemplaren.

De titel van het soldatenblad was zoals we het nu nog kennen 'Broer' en werd gekozen omdat de Kajotters onder de oorlog 40/45 ook een contactblad hadden voor onze weggevoerden jonge mannen in Duitsland.

Met een minimum aan onkosten, op een schrijfmachine en een occasie stencilmachine na, werden de eerste nummers in elkaar gestoken. Om financieel uit de onkosten te geraken, om het soldatenblad 'Broer' naar onze soldaten te sturen, werd ook jaarlijks tijdens de week van de soldaat het soldatenblad van Milac Nationaal 'Marsen' soms aan de kerkdeur of huis aan huis verkocht.

Deze werking van Milac Wildert heeft bestaan tot in 1956. Onderpastoor E.H. Rieberhe was intussen op Wildert gekomen en heeft ontzettend veel voor de jeugd van onze parochie gedaan. Zowel als proost van KAJ en BJB zette hij zich in voor onze soldaten en werd het soldatenblad 'Broer' een blad dat vanaf 1956 ieder maand zou verschijnen.

Daarvoor werd alle mogelijke informatie bijeen gebracht en het is dank zij Jul Van Agtmaal en P. Van Campen, die zich volledig achter het maandelijks terugkerende werk hebben gezet, dat het een echt maandblad voor onze Wildertse soldaten werd.

Samen met een ploeg medewerkers vanuit de jeugdverenigingen werd het blad iedere maand verspreid.

Leo Costermans

Het 'nieuwe' Gildenhuis van Wildert (1922-1956)

Nog niet zo heel lang geleden was er in elke Essense parochie een Gildenhuis of parochiezaal. De parochie Sint-Jan Baptist Wildert had al lang zo'n Gildenzaal en kreeg in 1922 een nieuwbouw.

Uit Gazet van Antwerpen

Gazet van Antwerpen berichtte op 20 september 1922 uitgebreid over de inhuldiging van dat nieuwe Gildenhuis te Wildert:

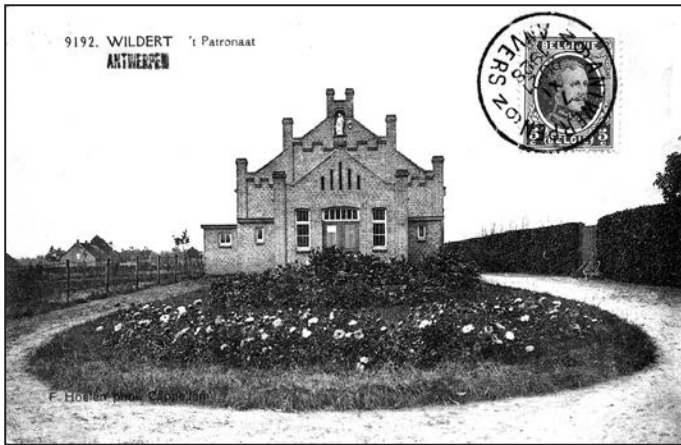
“Inhuldiging van het Nieuw Gildenhuis te Wildert

Toen wij laatsleden Zondag (noot redactie: 17.9.1922) in Wildert kwamen, was gansch de parochie in feestdos. Aan alle huizen wapperde de Belgische driekleur, de vreugde stond op ieders gelaat, jammer dan het weder niet mede wilde. Noch wind, noch regenbuien waren echter bij machte de gevoelens van fierheid der bevolking te onderdrukken, om de eer die zij had voor het eerst het ontstaan der parochie, eenen Bisschop te ontvangen, in den persoon van Mgr. De Wachter, hulpbisschop van Mechelen. Zijne Hoogwaardigheid reikte zelf 's morgens in de kerk de Heilige Communie uit en richtte in de Hoogmis het woord tot de aanwezigen, hetgeen diepen indruk maakte.

Ondanks het ongunstige weder zette rond 3 ure een flinke stoet zich in beweging, opgeluisterd door een zestal fanfaremaatschappijen. Een dertigtal gilden en maatschappijen van Wildert en omliggende togen onder het spelen van opwekkende muziek voorbij Monseigneur, die, omringd door eene menigte Eerw. Geestelijken en voorname personen, van aan de poort der pastorij den stoet in oogenschouw nam.

Als de laatste man voorbij was, sloten Monseigneur en zijn gevolg zich bij den stoet aan die zich naar het nieuw Gildenhuis begaf.

Het gebouw dat in de groote straat is gelegen, heeft een voorhof, zoodat het niet in de rij der huizen tegen den steenweg is gebouwd. Het is een

*Het Gildehuis
van Wildert
in 1925.*

*(postkaart
Hoelen,
foto: Georges
Reynsbergen)*

fraai gebouw, getuigende van goeden smaak en goed begrepen inrichting. In het top van het dak wapperde de nationale driekleur, daaronder in den gevel, prijkte het beeld van België's Patroon, den H. Jozef.

Weldra was het lokaal zo vol, dat het de pompiers van Esschen, die in uniform tegenwoordig waren, moeite kostte voor Monseigneur en de overheidspersonen ruimte te maken om hen toe te laten het verhoog te bereiken. Rond Monseigneur namen plaats, de Eerw. Heer Raeymaekers, Deken van Esschen, de E.H. Ploegmans, Verwimp en Van Thillo, Pater Van den Steen, van het redemptoristenklooster, heer Kenis, burgemeester van Esschen, heer en mevrouw Levita, heer en mevrouw Heirman, de feestredenaar heer Verbist en notaris Van de Velden.

Nadat de nieuwe fanfare van Wildert het vaderlandsch lied had gespeeld, wijdde Monseigneur, onder de grootste ingetogenheid der talrijke aanwezigen, het nieuwe vaandel.

Dan beklom de Eerw. Heer Pastoor Schoeters het verhoog om allen te danken die tot de verwezenlijking en het plechtig inhuldigen van zijn werk hadden bijgedragen: Monseigneur, voor zijne vereerende tegenwoordigheid, de talrijke aanwezigen van andere parochiën voor den blijk van verbroedering die zij aan Wildert gaven, maar vooral den milden schenker van 't nieuwe Gildehuis met zijne gansche bemeubeling,

heer Levita, aan wien de ieverige pastoor, ten slotte, namens de inwoners, de vergroote ingelijste portretten van hem en zijne gade aanbod, om als blijk van erkentelijkheid, ten eeuwigen dage in het geschonken lokaal te prijken.

Een donder van toejuichingen begroette deze woorden.

Na een ontroerd dankwoord van den heer Levita, waarbij deze de eer der oprichting aan den Eerw. Heer Pastoor toekende, kwam de feestredenaar, heer Verbist, leeraar aan de Normaalschool van Mechelen, aan het woord.

In een krachtige en beeldrijke taal, deed de gevierde redenaar den staat der huidige samenleving uitschijnen. Sport, geld en genotzucht viëren tegenwoordig hoogtij, liefde ontbreekt, daartegenover stelt hij het voorbeeld van den Zaligmaker die niets dan liefde was. Wij moeten tot hem gaan en Zijn voorbeeld volgen om de maatschappij te redden. De Vlaamsche beweging zal daartoe bijdragen, vermits zij geen afbreken is, maar een opbouwen. Wij willen worden, roept spreker uit, het volk dat onze torens bouwde en onze belforten oprichtte, wij moeten ijveren voor ons Vlaamsche Recht om alzoo beter christenen te worden. Er zal geen vrede komen, zegde Benedictus XV, zoolang er geene liefde is onder de volkeren. Volgen wij dus Christus, dan zullen wij strijden tegen de zedeloosheid in boeken, cinemas enz. Wij zijn geen kinderen van Zola en Voltaire, maar de forsche mannen van den Yzer.

Het socialisme is eene stroming die verderfelijk is, die den mensch, als opperste doel voorspiegelt: het stoffelijke, in plaats van hem te verheffen tot het hoogere, tot God. In Christus ligt de oplossing van het maatschappelijk vraagstuk.

Eindelooze toejuichingen begroetten deze prachtige rede, begeleid door den Vlaamschen Leeuw, door de fanfare aangeheven.

Dan sprak Monseigneur De Wachter in die eenvoudige en gemoedelijke taal die hem eigen is. Ik ben vol bewondering, zegt hij, voor die verbroedering tusschen parochiën, waarvan ik hier getuige ben. Ik dank de maatschappijen voor hunne talrijke opkomst, ik dank den heer Verbist, die ons doen zien heeft dat zonder liefde Gods wij niets vermogen.

Zijne Em. Cardinaal Mercier zond mij naar hier, hij zal gelukkig zijn te vernemen dat gij zoo talrijk zijt samengestroomd en met wat schoone gevoelens gij bezielid zijt. Hebt nooit menschelijk opzicht in het belijden van uwe gevoelens, staat altijd uw geloof voor. Eindigende brengt hij hulde aan de parochianen, aan hunnen Herder, Eerw. Heer Schoeters, en aan den edelmoedigen schenker van het lokaal.

De laatste redenaar, doch niet de minst kernachtige, was de Eerw. Heer Deken Raeymaekers. De sociale werking, zegt hij, moet godsdienstig zijn en gevestigd op rechtvaardigheid en liefde; daaruit zal de eendracht voortvloeien. Om die eendracht te bewerken vergaderen wij overal de verschillende maatschappijen, onlangs huldigen wij in Esschen het Gildenhuis in, heden is het de beurt van Wildert om tot het verbond der Katholieke maatschappijen bij te dragen.

Om deze heuglijke feestviering te sluiten, die lang in het geheugen der bevolking zal blijven, had de trekking plaats der premiën tusschen de deelnemende maatschappijen.

Moge dit Gildenhuis het ware thuis zijn der maatschappijen van Wildert, en ze meer en meer vereenigen in voordeel van Kerk en Staat, is onze wensch.

Bijkomende info van Flor Backx

Flor Backx schreef in De Spycckers van 1977 en 1978 over ‘100 jaar parochie Wildert’. Uit dit artikel haalden we enkele gegevens over dit Gildenhuis. “De portretten van Mr. en Mevr. Levita hangen in de zaal. In 1978 zijn deze portretten opgehangen in de St.Jansbibliotheek. Christ Van Campen was de metser-aannemer en Jaak Beyers de timmerman. Het gebouw werd aangenomen voor 31.276 frank. Henri Naulaerts schilderde de zaal alsook de toneelschermen.”

Backx vulde verder aan: “Bij de bevrijding (...) ook de Meisjesschool en het Gildenhuis waren erg geteisterd.” “Op 9 december 1944 verhuisde de noodkerk naar het inmiddels herstelde Gildenhuis. De koster zat op ‘de roest’ en bespeelde een miniatuur harmonium van de zusters.

Het altaar stond op het toneel tussen de toneeldoeken van het ACV, de preekstoel, zonder klankbord, recht van voor. Voor in de zaal stond de mooi gebeeldhouwde communiebank uit de verwoeste kerk. Zes jaar lang is daar mis gehoord, gedoopt, gebiecht, getrouwd en gerouwd. Ook de plechtige uitvaartliturgie van pastoor Schoeters is daar gehouden.”

Maar zo lang heeft Wildert niet gebruik gemaakt van dit Gildenhuis, want in 1956, of slechts 34 jaar na de inhuldiging, kreeg deze parochie weeral een nieuwe Gildenzaal.

Wildert kreeg in 1956 een nieuw Gildenhuis.

Hier zien we de Wildertse Kajotsters voor het Gildenhuis en KAJ-lokaal. (foto: Jeanne Vandoren).

“Aannemer Errijgers van Achterbroek bouwde het nieuwe Gildenhuis voor 395.815,25 frank volgens een afrekening van 26 november 1956.

“Bij de afbraak van het (noot redactie: oude) Gildenhuis liet zich onderpastoor Rieberghe vandege gelden. We zien hem nog op het dak zitten in overall en opgepast uit de weg maar...”.

Rudi Smout

Essen in Beeld

*Gemeentepersoneel bij rio-
leringswerken in de Kloos-
terstraat te Essen.*

*De vierde persoon van
rechts is Jan Nelen "Den
Boebert" (1873-1951), ge-
huwd met Petronella Gom-
meren (1876-1915). Hij
woonde tussen het Sas en de
Horendonksesteenweg langs
de Vaart, huwde nadien met
Joanna Brouwers (1888-
1930).*

(foto: Frank Rossen)

De derde persoon van rechts is Frans Van Ginneken (1879-1966) gehuwd met Petronella Rossen (1887-1967). Hij woonde op de Kleine Horendonk.

De BJB-jongens (nu KLJ) van Essen na een zomerfeest in 1953.

*Staande: Leon Van Tichelen, Jozef Cools, Felix Nuytemans, Constant Deckers, Jozef Van den Bergh, Alfons Schenk, Henri Van Tichelen.
Midden: Emiel Deckers, Constant Konings, Felix Loos, Alois Cools, Jan Jacobs.*

Vooraan: Jozef Jacobs, Flor Schrauwen, Kamiel Peeters en Leon Konings.

(foto: Rik Van Tichelen)

*Jan Ickroth, in dienst van bakker
Jef Peeters, de vader van Gust
en de grootvader van Herman van de
voormalige bakkerij Peeters
uit de Nieuwstraat.*

(foto: Martha Gotink)

**Drukwerk aan
verlaagd tarief**

PB-PP | B-30355
BELGIE(N) - BELGIQUE

Afzender:

Koninklijke Heemkundige Kring Essen vzw
Moerkantsebaan 48 -2910 Essen

Afgiftekantoor:

2910 Essen 1
P 706 392

Bestemming: